



3.8.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö  
kirjaamo@minedu.fi  
virpi.hiltunen@minedu.fi

Lausuntopyyntö 29.6.2018, OKM/16/010/2018

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa otsikon esityksestä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia, lakia yleisestä asumistuesta sekä sotilasavustuslakia. Esityksessä ehdotetaan, että lukio- tai ammatillisen koulutuksen alle 20-vuotias pienituloisen perheen opiskelija olisi oikeutettu oppimateriaalilisään (46,80 euroa/kk). Oppimateriaalilisää ei otettaisi tulona huomioon asumistuessa eikä sotilasavustuksessa. Lisäksi ehdotetaan, että vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan ja asumislisään luovutaan, jos opiskelija on 17-vuotias ja asuu muualla kuin vanhempiensa luona. Kolmantena esitetään, että vanhempien tulokäsitettä muutetaan siten, että opiskelijan vanhemman tuloverolaissa tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen sijaan huomioitaisiin veronalaiset ansio- ja pääomatulot. Samalla tulorajoja ehdotetaan korotettavaksi viidellä prosentilla, jotta tarveharkinta ei kiristyisi. Neljänneksi ehdotetaan lukiokoulutuksen tukiajan pidentämistä yhdellä kuukaudella tukiajan määräytymisperusteiden yhtenäistämiseksi toisen asteen koulutuksessa. Esityksen mukaan muutokset lisäävät valtiontalouden menoja vuonna 2019 7,85 milj. eurolla ja vuodesta 2020 alkaen 14,2 milj. eurolla. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.8.2019.

**Valtiovarainministeriön lausunto**

Valtiovarainministeriö puoltaa esityksen muutoksia, jotka perustuvat vuosien 2019-2022 julkisen talouden suunnitelmaan.

Esitys siitä, että luovuttaisiin vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan ja asumislisään, kun opiskelija on 17-vuotias ja asuu muualla kuin vanhempiensa luona on uusi ja se lisäisi valtiontalouden kustannuksia vuositasolla arviolta 5-6 milj. euroa. Lisäykset kohdistuisivat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta budjetoitavaan yleiseen asumistukeen. Muutoksen vaikutus asumistukeen arvioidaan vuositasolla 3-4 milj. euroksi ja se koskisi enimmillään 2 800 henkilöä.

Mikäli 17-vuotiaiden itsenäisesti asuvien opiskelijoiden opintotuesta poistettaisiin vanhempien tulojen vaikutus, olisi se ongelmallinen ratkaisu lain lapsen elatuksen näkökulmasta, kun alaikäinen opiskelija saisi opintorahaa riippumatta vanhempien tuloista. Samalla opiskelija siirtyisi yleisen asumistuen piiriin, kun opiskelija tulkittaisiin omaksi ruokakunnakseen ja siten asumistukikelpoiseksi.

Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 lähtien on muuttanut opiskelijoiden asumiskäyttäytymistä, minkä vaikutukset ovat jo lyhyelläkin aikavälillä lisänneet valtiontalouden kustannuksia merkittävästi verrattuna aiempaan. On mahdollista, että myös uudella esityksellä olisi käyttäytymisvaikutuksia, mikä saattaisi johtaa ennakoitua suurempiin määräraha-vaikutuksiin niin opintorahaa kuin asumisen tukemista koskien.

Tukitasoa määriteltäessä on huomioitava, että Suomessa opiskelijoiden tukeminen on kansainvälisesti katsottuna nykytilanteessakin erinomaisella tasolla. Esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa opiskelija saa koulupäivinä ilmaisen aterian ja lisäksi toisen asteen opiskelijat saavat tietyin ehdoin koulumatkukea viikoittaiseen kulkemiseen.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esityksestä tulee poistaa esitys luopumisesta vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan ja asumislisään, kun opiskelija on 17-vuotias ja asuu muualla kuin vanhempiensa luona, sillä esitykseen ei ole näiltä osin rahoitusta. Muilta osin esitykseen ei ole kommentoitavaa.

Osastopäällikkö,  
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Neuvotteleva virkamies

Kati Jussila